

Nr 1062

Av herr Pettersson i Lund m. fl., om skärpt ansvar för researrangör gentemot deltagare i sällskapsresa till utlandet.

(Lika lydande med motion nr 891 i Första kammaren)

En semesterresa till utlandet innebär för de allra flesta en mycket betydande utgift. För många kan det röra sig om flera års besparingar. Det är därför angeläget att de resevillkor och ansvarsbestämmelser som arrangerer av sällskapsresor tillämpar får en utformning som i rimlig utsträckning beaktar resenärens/kundens intressen.

Lagen den 9 juni 1967 om ställande av säkerhet vid sällskapsresa till utlandet tillgodoser härvidlag endast resenärens mest elementära fordringar. Enligt lagen ställd säkerhet får tas i anspråk för återbetalning av medel, vilka erlagts för sällskapsresa som blir inställd. I fråga om sällskapsresa, som påbörjats men ej slutförts, får säkerheten tas i anspråk för resenärernas uppehälle i utlandet och deras återresa.

Lagstiftningsarbetet år 1967 koncentrerades till dessa grundläggande frågor, varför ställning ej togs till vissa andra i sammanhanget väckta frågor, framför allt frågan om researrangörs ansvar gentemot sina resenärer vid sällskapsresa till utlandet. I sällskapsreseutredningens betänkande (SOU 1966: 25), som låg till grund för 1967 års lagstiftning, behandlades nämligen också frågan om researrangörs ansvar. Utredningen framlade bl. a. förslag till ändringar i de av Svenska resebyråföreningen tillämpade allmänna resevillkoren i syfte att inskränka researrangörens rätt att friskriva sig från ansvar gentemot resenärerna. Den centrala paragrafen i de allmänna resevillkoren när det gäller researrangörs ansvar är 7 § som bl. a. stadgar följande:

1. För de prestationer som ingår i själva resan ansvarar arrangören gentemot resenären för skada, som uppkommit på grund av arrangörens egen försummelse.

Såsom arrangörens egen försummelse skall icke avses försummelse, som kan tillbakaföras på handlingar och underlåtelser hos de för resan i anspråk tagna företagen och personerna (transportföretag, hotell och inkvarteringsföretag m. m.). Arrangören är nämligen i fråga om alla arrangemang endast förmedlare av dessa företags och personers prestationer och tjänster. Gentemot resenären är dessa företag och personer ensamma och direkt ansvariga för sina handlingar och underlåtelser och upphör eller begränsas detta ansvar icke av arrangörens åtgärder.

Sällskapsreseutredningen ansåg för sin del att det var naturligt och rimligt att researrangörerna påtog sig skäligt ansvar för den produkt som man tillhandahöll och föreslog i stället följande lydelse i de allmänna resevillkoren vad gäller arrangörens ansvar:

Arrangören ansvarar för att resenären erhåller de i avtalet överenskomna förmånerna.

Vid försummelse, som kan tillbakaföras på handlingar eller underlåtelser hos de för resan i anspråk tagna företagen och personerna (transportföretag, hotell och inkvarteringsföretag m. m.) är arrangören ansvarig endast därest resenären icke erhåller annan prestation som ur standardsynpunkt är likvärdig med den avtalade prestationen.

Någon egentlig ändring i resebyråföreningens allmänna resevillkor som tillmötesgår utredningens krav på denna punkt har emellertid inte ägt rum under de år som gått sedan sällskapsreseutredningen framlade sitt betänkande. När det gäller frågan om researrangörs ansvar gentemot kunden/resenären är alltså villkoren för sällskapsresor fortfarande utformade på ett sätt som alltför ensidigt tillgodoser researrangörernas intressen på bekostnad av konsumentintresset. Att döma av upprepade uttalanden från branschens sida lär någon ändring på denna punkt knappast komma till stånd på frivillig basis.

Enligt vår mening föreligger det mycket starka skäl för att inskränka researrangörernas möjligheter att friskriva sig från ansvar gentemot sina resenärer till vad som i varje fall ligger i linje med vad som sällskapsreseutredningen har föreslagit. Bl. a. kan följande synpunkter anföras:

1. Köp av sällskapsresa skiljer sig ur konsumentens synpunkt inte principiellt från köp av vilken annan produkt som helst. Resan köps av kunden från resebyrån eller researrangören. Kostnaden för delarna som tillsammans utgör sällskapsresan är inte specificerade, utan resan betraktas som en helhet av resenären, där den som tar emot betalningen också bör ha ansvaret för den »produkt» som han saluför.

2. Genom den friskrivningsklausul som nu finns är resenären utlämnad åt researrangörens eventuella välvilja eller PR-överväganden, när det gäller att få rättelse eller ersättning från researrangörens underleverantörer. Som förhållandena nu är föreligger stora risker för att endast de mest påstridiga resenärerna får sådan rättelse medan övriga nonchaleras.

3. En deltagare i en sällskapsresa till utlandet kan ofta inte språket och känner inte heller till affärsseder och juridiska förhållanden i det aktuella landet. Han har i en sådan situation utomordentligt svårt att hävda sin rätt gentemot en utländsk underleverantör. Det enda rimliga är därför att resebyrån, som är den som har engagerat de olika underleverantörerna och som har specialkunskaper och olika specialister till sitt förfogande, finge ta det ansvar som man nu i stället tvingar över på den enskilde resenären.

4. Planer föreligger nu enligt uppgift på att försöka få fram en VDN-märkning av sällskapsresor till utlandet. Det är självfallet glädjande om en sådan utveckling skulle komma till stånd. En sådan varudeklaration innebär emellertid inte att behovet av en annan ansvarsfördelning mellan researrangör och resenär försvinner. Tvärtom — skall det vara någon mening med att varudeklarerera en sällskapsresa måste ansvar kunna utkrävas av researrangören, om verkligheten alltför mycket avviker från VDN-märkningens uppgifter.

Den gångna tiden har ytterligare accentuerat betydelsen av ansvarsbestämmelsernas utformning. Redan en flyktig undersökning av fall som under de senaste åren förevarit hos allmänna reklamationsnämnden ger vid handen att ansvarsbestämmelserna ofta aktualiseras på ett eller annat sätt. Med den utformning som dessa bestämmelser f. n. har är det inte förvånande att en stor del av fallen utfallit till resenärernas nackdel vid reklamationsnämndens prövning. Om resenärerna i stället väckt sina anspråk vid allmän domstol skulle fallen säkerligen ha fått en för resenärerna ännu mera ogynnsam utgång, eftersom domstolen rimligen — i högre grad än reklamationsnämnden, som endast kan avge rekommendationer — måste känna sig bunden av avtalsvillkoren. Reglerna om jämkning av obilliga avtalsvillkor erbjuder här föga eller intet skydd för resenärerna.

Det bör slutligen påpekas att även om Svenska resebyråföreningen mot förmodan skulle gå med på en skärpning av ansvarsbestämmelserna för researrangören i sina allmänna resevillkor så bör ändå en lagstiftning vara att föredra på denna punkt liksom det var beträffande ställande av säkerhet. Resebyråföreningen är en frivillig organisation, och ett flertal resebyråföretag är inte medlemmar. Dessutom är det så att inte ens för föreningens medlemmar är de allmänna resevillkoren bindande. En genomgång av broschyrer över sällskapsresor visar att flera föreningsmedlemmar friskrivit sig från ansvar i ännu större utsträckning än vad som följer av de allmänna resevillkoren.

Lagregler om skärpt ansvar för researrangörer bör kunna tas in i lagen av den 9 juni 1967 om ställande av säkerhet vid sällskapsresa till utlandet. Den här föreslagna lagstiftningen bör eventuellt också kunna begränsas till fall som avses i 1 § av nämnda lag.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om lagregler beträffande skärpt ansvar för researrangör gentemot deltagare i sällskapsresa till utlandet.

Stockholm den 28 januari 1970

Lennart Pettersson (s)

i Lund

Eric Svenning (s)

Doris Håvik (s)

Erik Johansson (s)

i Simrishamn